

Rapportserie

01/2018

Landrapport Canada

Utgiver: Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU)
mars 2018

Ansvarlig redaktør: Ragnhild Tunesvik

Utarbeidet av: Linda Rutledal

Bidragstere: Bjarte Håvik, Synne Lysberg og Ingebjørg Birkeland

ISSN 1893-1065

ISBN 978-82-93017-76-9

Rapporten kan lastes ned fra www.siu.no

Innholdsfortegnelse

FORORD	3
1 INNLEDNING	4
2 HØYERE UTDANNING I CANADA	5
2.1 STYRING OG FINANSIERING	5
2.2 SPRÅK	6
2.3 RELEVANTE AKTØRER	6
2.4 UTDANNINGSLØPET	7
2.5 FORSKNING	8
3 INSTITUSJONSLANDSKAPET	9
3.1 INSTITUSJONSTYPER	9
3.2 KVALITET OG RELEVANS I HØYERE UTDANNING	9
4 KOBLING MELLOM UTDANNING OG ARBEIDSLIV – KANADISKE MODELLER	10
4.1 WORK-INTEGRATED-LEARNING (WIL) I CANADA	10
4.2 NETWORKS OF CENTRES OF EXCELLENCE (NCE)	13
4.3 MULIGHETER FOR NORSK-KANADISK SAMARBEID	14
5 INTERNASJONALT SAMARBEID	14
5.1 NASJONALE PRIORITERINGER FOR INTERNASJONALT UTDANNINGSSAMARBEID	14
5.2 STATUS FOR INTERNASJONALISERING	16
6 UTDANNINGSSAMARBEID MED NORGE – STATUS OG MULIGHETER	17
6.1 STATUS	17
6.2 VIRKEMIDLER OG MULIGHETSROM	20
7 NETTRESSURSER	22

Forord

Kunnskapssamarbeidet med Canada er viktig i utviklingen av norsk høyere utdanning og forskning, og det er mange grunner til at Canada blir enda mer sentralt som samarbeidspartner for norske akademiske miljøer fremover. Norge og Canada har felles nærings- og forskningsinteresser, blant annet innen marin forskning, energi og miljø, materialteknologi og nordområde/polarstudier.

Et særtrekk ved Canadas høyere utdanningssystem er en etablert og systematisk tilnærming til erfaringsbasert læring. Canada er mye omtalt for sin særegne *Cooperative Education*-struktur, som kombinerer studier på bachelor-, master- og doktorgradsnivå med praksis i arbeidslivet. Involvering av aktører i arbeids- og næringsliv i utdanningen har stort potensial i Norge, og er blant annet vektlagt i Stortingsmelding 16 (2016–2017), Kultur for kvalitet i høyere utdanning. Norske utdanningsinstitusjoner og bedrifter kan hente mye kunnskap og motivasjon i møte med kanadiske samarbeidspartnere.

Vår ambisjon med denne rapporten er å formidle grunnleggende informasjon om utdannings- og forskningssystemet og peke på noen trender når det gjelder samfunnsutvikling og utdanningspolitikk, særlig knyttet til koblingen mellom utdanning og arbeidsliv. Vi håper rapporten vil være til hjelp og inspirasjon for dere som ønsker å etablere eller utvide samarbeidet med kanadiske miljøer.

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) er et kompetansesenter som skal bidra til å styrke kvaliteten i norsk utdanning. SIU skal bidra til å utvide og styrke kunnskapsgrunnlaget gjennom utredning, analyse og rådgivning. Formålet med dette er å gi myndigheter og utdanningssektoren bedre forutsetninger for utforming av politikk, tiltak og strategier.

Som nasjonalt programkontor skal SIU samordne tiltak på nasjonalt nivå i samsvar med offisielle retningslinjer for politikken på feltet, og fremme internasjonalisering, interkulturell dialog og internasjonal mobilitet på alle utdanningsnivå. SIU er organisert som et forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

1 Innledning

Canada er et konstitusjonelt monarki, med dronning Elizabeth II som statsoverhode. Siden 1867 har Canada også vært en føderasjon som i dag består av ti provinser og tre territorier. Canada er verdens nest største land i areal og har en befolkning på nesten 37 millioner, hvorav et flertall bor i provinsene Ontario og Quebec.

Ifølge tall fra OECD har over halvparten av Canadas voksne befolkning høyere utdanning (55 prosent i 2015), som er høyest blant OECD-landene. Det er flere kvinner enn menn som tar høyere utdanning. I likhet med andre land i den vestlige verden har Canada en demografisk utvikling som vil føre til mangel på kvalifisert arbeidskraft innen noen få år. Rekruttering av internasjonal arbeidskraft er en viktig strategi for å motvirke denne trenden. Hele 36 prosent av alle canadiere mellom 21 og 44 år har foreldre som er født i utlandet.

Flere rapporter og strategier de siste årene fremhever internasjonalt samarbeid og rekruttering av internasjonale studenter som viktige drivere for Canadas fremtidige økonomiske velstand. De peker blant annet på kunnskapsutvikling og innovasjon, internasjonal handel og tilgang på arbeidskraft som avgjørende for landets konkurransekraft og fortsatte vekst.

Norge og Canada har felles nærings- og forskningsinteresser, blant annet innen akvakultur, marin forskning og -teknologi, energi og miljø, materialteknologi og nordområde/polarstudier. Samhandelen mellom Norge og Canada er i stor grad konsentrert om olje- og energisektoren og mineralnæringen. Canada eksporterer mer til Norge enn alle de nordiske landene til sammen, og potensialet for samhandling er stort. Norge og Canada samarbeider i Arktisk Råd om miljøspørsmål og bærekraftig utvikling i nordområdene.

Norske virksomheter er til stede i de fleste kanadiske provinser, men med en tydelig geografisk og tematisk konsentrasjon innenfor oljebransjen i Newfoundland og Labrador og Alberta, og havbruksnæringen i British Columbia og på østkysten. Canada har også verdensledende forsknings- og innovasjonsmiljøer og representerer derfor et stort potensial for norske teknologiklynger.¹

2 Høyere utdanning i Canada

2.1 Styring og finansiering

Canadas grunnlov legger ansvaret for alle utdanningsnivåer, inkludert høyere utdanning, til provinsene og territoriene, og de regnes som selvstyrte i utdanningsspørsmål. Det finnes derfor ikke et utdanningsdepartement på føderalt nivå, og heller ikke et formelt statlig akkrediteringsorgan. Hver provins har sitt eget utdanningsdepartement med en egen minister, som i noen tilfeller også har ansvar for forskning og/eller innovasjon.

Den provinsstyrte innretningen av høyere utdanning har ført til at hver provins har et eget universitets- og høyskolesystem. Med unntak av Quebec varierer systemene relativt lite i struktur og innretning, men studentmobilitet mellom provinsene kan likevel være utfordrende. Council of Ministers of Education (CMEC, Fellerrådet for provinsenes utdanningsministre), arbeider for bedre transparens mellom systemene. I noen tilfeller har provinsmyndighetene etablert avtaler om gjensidig godkjenning av utdanning for å gjøre det enklere for studentene å flytte på seg underveis i studiene. Ifølge Universities Canada er det rundt 10 prosent av studentene som flytter til en annen provins for å studere. Kanadiske studenter deltar også relativt lite i den internasjonale studentmobiliteten.

De offentlige høyere utdanningsinstitusjonene er i stor grad selvstendige; de etablerer egne opptakskrav og styrer selv sine faglige tilbud. Utdanningsinstitusjonene har også stor økonomisk selvstendighet. Involvering fra provinsmyndighetene er vanligvis begrenset til finansiering av og forskningsstøtte til høyere utdanningsinstitusjoner. Myndighetene er også involvert i godkjenning av nye utdanningsprogrammer.

De høyere utdanningsinstitusjonene finansieres delvis av føderalstaten, delvis av provinsmyndighetene og, i økende grad, av studieavgifter. Sammenlignet med andre OECD-land, der gjennomsnittlig offentlig finansiering av høyere utdanning ligger på 71 prosent (2012), står kanadiske myndigheter for kun 52 prosent av finansieringen av høyere utdanning.² Utdanningsinstitusjonene i Quebec mottar høyest andel utdanningsmidler fra myndighetene, og har de laveste studieavgiftene.

¹ Framstillingen er basert på Den kongelige norske ambassades oversiktsrapport for Canada januar 2016.

² OECD Statistics

2.2 Språk

Canada har to offisielle språk, engelsk og fransk. Fransk er det offisielle språket i Quebec, og undervisningen på universitetene er i hovedsak på fransk. I de øvrige provinsene er universitetene hovedsakelig engelskspråklige, og universitetene der kan tilby kurs eller utdanningsprogrammer på både engelsk og fransk eller kun engelsk.

Ved opptak til høyere utdanningsinstitusjoner i Canada kreves det derfor som regel at tilstrekkelig nivå i universitetets undervisningsspråk dokumenteres. Kravet fastsettes av den enkelte institusjon. Mer enn 85 prosent av kanadiske fransktalende bor i Quebec, men relativt store grupper finnes også i Ontario, Nova Scotia, New Brunswick og Manitoba.

2.3 Relevante aktører

Council of Ministers of Education, Canada (CMEC) Fellesrådet for canadiske utdanningsministre ble etablert i 1967. CMEC er en nasjonal arena for utdanningsspørsmål, hvor utdanningsministrene, 13 i alt, samles for å ta opp tema av felles interesse innen grunnopplæring og høyere utdanning. Gjennom CMEC samarbeider Canadas utdanningsministre også med utdanningsorganisasjoner på nasjonalt nivå og med den føderale regjeringen. CMEC representerer Canadas utdanningsinteresser internasjonalt, og samarbeider med blant andre Global Affairs Canada (Utenriksdepartementet) om varemerket for markedsføring av høyere utdanning, *EduCanada*. CMEC administrerer også the Canadian Information Centre for International Credentials (CICIC), som har informasjon om studieløp i høyere utdanning, godkjenning av studier og arbeidsmuligheter i Canada.

Global Affairs Canada er det kanadiske utenriksdepartementet. De fremmer internasjonalt samarbeid og studentmobilitet til og fra Canada gjennom ambassader og egne nettsider. I samarbeid med CMEC følger Global Affairs Canada den internasjonale utviklingen innenfor høyere utdanning, og ivaretar for Canadas engasjement.

Universities Canada er en medlemsorganisasjon som representerer akkrediterte offentlige og private universiteter, per i dag 96 institusjoner. Universities Canada arbeider opp mot kanadiske myndigheter både på føderalt nivå og i provinsene, og er en viktig utdannings- og forskningspolitisk aktør. De har også virkemidler som stimulerer til samarbeid mellom myndigheter, utdanningsinstitusjoner, næringsliv og institusjoner i andre land. Universities Canada har også en sentral posisjon i arbeidet med å utvikle og styrke relasjoner mellom kanadiske institusjoner og deres internasjonale partnere innen utdanning og forskning.

Canadian Bureau for International Education (CBIE) er en medlemsorganisasjon som fokuserer på internasjonalt samarbeid og internasjonalisering av utdanning. Organisasjonen jobber med internasjonalisering av hele utdanningsløpet, fra barnehage til forskerutdanning, og har 150 medlemsinstitusjoner i Canada. CBIE administrerer en rekke programmer innen kapasitetsbygging og mobilitet. CBIE publiserer årlig en rapport om internasjonalisering i Canada, kalt «World of Learning», og arrangerer en konferanse om internasjonalt høyere utdanningssamarbeid i november hvert år.

2.4 Utdanningsløpet

Høyere utdanning i Canada starter etter gjennomført 12-årig grunntdanning, hvor studenter kan velge å begynne på en universitets- eller collegegrad. Både offentlige og private høyere utdanningsinstitusjoner krever skolepenger, med unntak av Quebec, hvor utdanning er gratis for egne innbyggere. Skolepengene varierer avhengig av provins, institusjon og utdanningsprogram. For 2017/18 er den gjennomsnittlige årlige studieavgiften på bachelorgrad-nivå om lag 42 000 kroner for studenter med kanadisk statsborgerskap, mens internasjonale studenter i snitt betaler opp mot fire ganger mer, om lag 160 000 kroner.³ Studier på master- og ph.d.-nivå er noe rimeligere, mens profesjonsstudier på høyere grad som juss, medisin, tannlege og farmasøyt er vesentlig dyrere enn andre studier. Skolepengene i Canada øker i snitt med om lag 3 prosent årlig, og prisen for internasjonale studenter økte mest. Ontario har de høyeste studieavgiftene blant provinsene i Canada.

Studieåret er som regel delt i to semestre, fra september til desember, og fra januar til mai. Noen universiteter deler universitetsåret inn i trimestere, og det er vanlig at skoleåret også inkluderer et semester eller trimester om sommeren.

De fleste høyere utdanningsinstitusjoner i Canada er offentlige. De tilbyr studier på bachelor-, master- og ph.d.-nivå. En bachelorgrad («undergraduate») har en varighet på tre eller fire år og en «honours» bachelorgrad med sterkere fordypning tar fire år. En må som regel ha fullført en grad for å kunne begynne på den neste. Norske studenter kan få støtte fra Statens lånekasse til hele bachelorgraden i Canada.

En mastergrad er et toårig studium (i noen tilfeller ettårig) som påbegynnes etter fullført bachelorgrad. I Canada skiller man hovedsakelig mellom to typer mastergrader: *Academic* og *Professional*. Sistnevnte har som mål å utvikle ferdigheter og kunnskaper direkte knyttet til arbeidslivet (for eksempel ingeniør-, bibliotek- og informasjonsvitenskap). Doktorgrader (3-5 år) kan påbegynnes etter endt mastergrad, og skiller seg lite fra den europeiske strukturen.

Quebec skiller seg klart fra de øvrige provinsene i Canada: de har 11 års grunnskole, og studentene går deretter videre til et toårig CEGEP (Collège d'Enseignement Général et Professionnel), som enten kan være teoretisk universitetsforberedende eller mer teknisk og fagskolerettet. CEGEP-institusjonene er et bindeledd mellom grunntdanning og høyere utdanning. Det er som regel påkrevd å ha fullført et toårig CEGEP-program for å påbegynne en bachelorgrad. Høyere utdanning i Quebec tilsvarer i stor grad den i resten av Canada, men en bachelorgrad har en varighet på tre år i stedet for fire. Studentene kan deretter gå videre til master- og doktorgrad. Fullført 11 års grunnskole og to års CEGEP gir også adgang til høyere utdanning i Norge.

³ Statistics Canada

Tabell 1: Skisse over utdanningssystemene i Quebec og Canada for øvrig, akademisk vei

År	Quebec	Øvrige Canada ⁴
21	Doktorgrad (3 år eller mer)	Doktorgrad (3 år eller mer)
20		
19		
18	Mastergrad (2 år)	Mastergrad (2 år)
17		
16	Bachelorgrad (3 år)	Bachelorgrad ⁵ (4 år)
15		
14		
13		
12	CEGEP ⁶ (2 år)	Grunnskole og videregående (12 år)
11	Grunnskole og videregående (11 år)	
10		
...		

2.5 Forskning

De føderale myndighetene i Canada har ansvar for forskning og innovasjon. Den gjeldende politikken ble lagt i det kanadiske industridepartementets strategi fra 2014, «Moving forward in Science, Technology and Innovation». ⁷ Her listes miljøvitenskap og -teknologi, naturressurser og energi, helse- og biovitenskap, og informasjons- og kommunikasjonsteknologi som sentrale områder for Canada.

Canada har tre forskningsråd og en stiftelse som finansierer forskning og innovasjon. De tre forskningsrådene finansierer forskning innenfor egen sektor; **Natural Sciences and Engineering Research Council of Canada**; **Canadian Institutes of Health Research**, og **the Social Sciences and Humanities Research Council**. En annen sentral aktør innen forskning, teknologi og innovasjon er **National Research Council (NRC)**, et bedriftsorientert forskningsråd som opererer noen få store, programmer på tvers av fagområder. ⁸

De ulike provinsene har også egne prioriteringer og egne forskningsprogrammer avhengig av deres egenart – som skogbruk i British Columbia, olje og gass i Alberta eller marin forskning i Atlanterhavsprovinsene. Teknologioverføring, innovasjon og kommersialisering av forskningsresultater står sentralt i den kanadiske forskningspolitikken.

Forskerutdanning

Rekruttering av forskere starter tidlig i Canada, og det finnes en rekke programmer for «undergraduate research» ved kanadiske institusjoner. De har også stipender for unge forskere: for eksempel gir stipendprogrammet Mitacs Globalink årlig 300 bachelorstudenter fra hele verden anledning til å delta i et kanadisk forskningsprosjekt i tre måneder. Målet med programmet er å vise fram Canada som en førsteklasses forskningsdestinasjon.

⁴ Med noen mindre variasjoner mellom provinsene innen grunnopplæringen

⁵ Studenter som går fra videregående til et (vocational) college får en College Diploma (1-4 år)

⁶ Skiller mellom “pre-university” og “technical” (fagskole, 3 år).

⁷ https://www.ic.gc.ca/eic/site/icgc.nsf/eng/h_07472.html

⁸ Basert på Forskningsrådets Veikart for bilateralt samarbeid Canada, 2014.

3 Institusjonslandskapet

3.1 Institusjonstyper

De fleste høyere utdanningsinstitusjonene i Canada er offentlige, men det finnes også private læresteder. På grunn av ulikheter mellom provinsene er ikke grenseoppgangene mellom de ulike institusjonstypene helt tydelige, men overordnet kan man dele dem inn i to grupper:

- Universiteter (96): «Universitet» er en beskyttet tittel i Canada, og er begrenset til institusjoner som utsteder universitetsgrader på bachelor-, master-, og doktorgradsnivå. Over halvparten av de kanadiske universitetene ligger i Ontario og Quebec, som er de mest folkerike områdene.
- College: Betegnelsen «College» brukes om institusjoner som tilbyr korte og yrkesrettede studieprogrammer (business, landbruk, helse, administrasjon, osv.) eller forberedende studier til universitetsprogrammer. Kanadiske collegers som regel ingen rett til å utstede offentlige universitetsgrader (bachelor), og studier resulterer som oftest i diplomer og attestasjoner. Noen colleges kan ha særlig tillatelse fra provinsmyndighetene eller samarbeide med et universitet om å tilby grader. Dette betyr at noen, men ikke alle, tilbyr utdanning som kan inngå i det som i Norge defineres som høyere utdanning.

I tillegg forekommer følgende betegnelser:

- University College: «University college» brukes i begrenset grad (Ontario og Alberta) for å beskrive institusjoner som utsteder lavere grader på universitetsnivå, som bachelorgrader og profesjonsgrader som lærer og ingeniør. Det kan også brukes om et bestemt fakultet ved et universitet (for eksempel University College ved University of Toronto).
- Community College: Betegnelsen “community college” brukes på tilsvarende måte som «college» i Canada, for å beskrive institusjoner som tilbyr yrkesrettet fagutdanning av kortere varighet som fører frem til et “diploma”.

3.2 Kvalitet og relevans i høyere utdanning

Kanadiske utdanningsinstitusjoner holder jevnt over et høyt nivå og har gode systemer for kvalitetssikring og akkreditering.

Canada har ingen egen offisiell rangering av høyere utdanningsinstitusjoner. Nyhetsmagasinet MacLean's publiserer årlig MacLean's University Rankings, men denne er omdiskutert og flere av de store universitetene deltar ikke i denne. Når det gjelder internasjonale rangeringer har Canada tre institusjoner⁹ blant de 50 høyest rangerte i Times Higher Education World University Rankings for 2015/16, og 19 blant de 500 høyest rangerte i Academic Ranking of World Universities (Shanghai) for 2016.

Alle Canadas provinser og territorier har vedtatt lovgivning for godkjenning og kvalitetssikring i høyere utdanning, og det er delstatsmyndighetene som håndhever denne. Fellestrådet for de

⁹ University of Toronto, University of British Columbia og McGill University

canadiske utdanningsministrene (CMEC) har vedtatt retningslinjer, prosedyrer og standarder for godkjenning av nye institusjoner, samt nye eller utvidede grader.

Offentlige universiteter har høy grad av autonomi og selv ansvar for sin kvalitetssikring. I noen provinser er det utpekt råd eller tilsvarende med ansvar for utvikling av høyere utdanning i dialog med institusjonene. Slike råd kan også ha ansvar for godkjenning av nye og sterkt endrede studieprogrammer. Også private universiteter søker akkreditering for sine grader fra provinsmyndighetene.

Offentlige colleges og institutter kan ha høy grad av autonomi og et system for kvalitetssikring som ligner de offentlige universitetenes. I noen provinser er kvalitetssikringen fra myndighetene mer inngående. Private colleges og institutter kan være underlagt forbrukerlovgivning som skal beskytte studenter, ekstern kontroll av hvilke program som kan tilbys, begrensninger på annonsering, eller innføring av standarder for pensum og krav til underviseres kvalifikasjoner. Mindre kurs og programmer (i betydningen lav pris og kort varighet) kvalitetssikres ikke fra myndighetsnivå.

Universities Canada har ikke en akkrediteringsrolle, men alle institusjonene må møte visse standarder for å kvalifisere til medlemskap. Alle institusjoner som er medlem av Universities Canada har universitetsstatus. Colleges and Institutes of Canada stiller også krav til medlemskap. I praksis kan man regne med at medlemmer av disse to organisasjonene er akkreditert. Profesjonsorganisasjoner som opererer på føderalt nivå akkrediterer sine respektive profesjonsutdanninger over hele Canada. Disse er samlet i Association of Accrediting Agencies of Canada (AAAC).

En liste over akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner i Canada finnes på nettsiden til Canadian Information Centre for International Credentials (CICIC).

4 Kobling mellom utdanning og arbeidsliv – kanadiske modeller

4.1 Work-integrated-learning (WIL) i Canada

Canada har en nasjonal målsetting om økt velstand og næringsutvikling, en målsetting som i mange studier blir målt ved hjelp av indikatorer på sosial mobilitet. Et overordnet delmål er å fremme en kunnskapsintensiv og innovasjonsbasert økonomi, hvor samarbeid mellom utdanning og næringsliv er en grunnleggende forutsetning. Disse ambisjonene støttes av industri og næringsliv, som i økende grad etterspør kandidater med både akademiske meritter og studierelatert erfaring fra arbeidslivet.

Innenfor høyere utdanning er det etablert god praksis for samarbeid med offentlige og private arbeidslivsaktører. Det skilles i hovedsak mellom to utdanningsmodeller hvor arbeidserfaring inngår som del av studieprogrammet; (1) lønnet co-operative (co-op) utdanning og (2) ubetalt internship. Begge modellene er forankret ved og administrert av utdanningsinstitusjonene. Co-op modellen kan i tillegg være tilpasset nasjonale retningslinjer, gitt av the Canadian Association for Co-operative Education (CAFCE).

University of Waterloo etablerte det første co-op programmet i 1957, den gang for ingeniørstudier. Studi modellen spredte seg raskt til andre utdanningsinstitusjoner, og i 2014 deltok over 80 000

studenter på om lag 1 100 co-op programmer ved 84 institusjoner (55 universiteter, 26 college og tre institutter). I dag har 37 institusjoner oppnådd akkreditering fra CAFCE for sine co-op-programmer.¹⁰

Co-op:

Canadas høyere utdanningssystem får mye internasjonal oppmerksomhet for sin særegne *Cooperative Education*-struktur, som kombinerer studier på bachelor-, master- og doktorgradsnivå med praksis i arbeidslivet. Målet med *co-op education* er å øke relevansen i utdanningen og gjøre studenten godt kjent med arbeidslivet på et tidlig tidspunkt i studieløpet, samtidig som studenter får anledning til helt eller delvis å finansiere studiet ved å arbeide.

Det viktigste kjennetegnet for en co-op utdanning er at studenten veksler mellom perioder med teori og perioder med arbeid i en vertsbedrift eller tilsvarende. I Canada inneholder et co-op program ofte mer enn én arbeidserfaring i studieløpet, noe som gir eksponering for flere arbeidsmiljø og disipliner, og dermed anledning til å utforske alternative karrieremuligheter. Nye program inkluderer ofte korte arbeidsopphold (få uker), men programevalueringer viser økt gjensidig utbytte for både student og arbeidsgiver når programmet går over en lengre periode (fra måneder til over et år). Internasjonale studenter kan delta i co-op-programmer, men utvekslingsopphold er ofte for kortvarige til at studenten kan utnytte denne muligheten.

For at en institusjons co-op-program skal akkrediteres av CAFCE må flere krav imøtekommes:

- hvert arbeidsforhold utvikles og godkjennes av den akademiske co-op institusjonen med hensyn til relevans for studiet;
- studenten engasjeres i praktisk arbeid, fremfor å innta en observatør-lignende rolle;
- studenten mottar godtgjørelse for arbeidet;
- studentens fremgang i arbeidet overvåkes av utdanningsinstitusjonen;
- studentens arbeid veiledes og evalueres av co-op arbeidsgiveren;
- I arbeidsperioder må samtidig minst 30 prosent av studentens tid brukes på akademiske studier.

Hovedformålet med CAFCE-akkreditering er å sikre kvalitet og transparens i co-op-samarbeidet. CAFCE tilbyr også veiledning i utvikling av co-op utdanningsprogram, og anerkjenner behovet for fleksibilitet når samarbeid skal etableres mellom ulike og dynamiske organisasjoner.

Co-op-utdanningen kan være administrativt krevende for utdanningsinstitusjonene. De konkurrerer ofte lokalt om relevante arbeidsgivere, og legger mye arbeid i håndtering av forventningene fra alle parter, forberedelse av studenter, oppfølging under arbeidsoppholdet, debriefing og evaluering i etterkant. Fra arbeidsgivers ståsted oppfattes co-op som fordelaktig med tanke på rekruttering og for å sikre spesialisert arbeidskraft, men også for fornying og kulturell utvikling i bedriften.

Det er få direkte økonomiske insentiver for arbeidsgivere for å tilby co-op, men kanadiske myndigheter har etablert skattefordeler for arbeidsgivere som er involvert i CAFCE-akkrediterte co-op program.

¹⁰ http://www.cafce.ca/accréditation-co-op_programs.html

Memorial University of Newfoundland og EUREKA PUMPS

Ved Memorial University of Newfoundland har Faculty of Engineering and Applied Sciences et co-op-program for ingeniørstudenter, hvor omfattende arbeidserfaring er innbakt i det akademiske løpet. Dette bachelorprogrammet strekker seg over fem år, eller 15 trimestre. Fra år to av programmet har studentene arbeidspraksis annethvert trimester, til sammen fem praksisperioder. Programmet er akkreditert av CAFCE.

Faculty of Engineering and Applied Sciences signerte i 2014 en avtale med den norske bedriften EUREKA PUMPS for samarbeid innen forskning, undervisning og praksis for co-op studenter. Avtalen har resultert i co-op praksismuligheter for kanadiske ingeniørstudenter ved EUREKAs hovedkontor i Oslo, hvor studentene får erfaring med design, ingeniørarbeid og testing av teknologi og produkter.¹¹

Internships:

Akademiske internship-program er program med én lengre arbeidsperiode hvor studenten får grundig erfaring med en arbeidsgiver eller organisasjon. Oppholdet gir studenten mulighet til å utvikle en dypere forståelse for arbeidskultur, betydningen av bestemte personlige egenskaper og faglig innsikt. Arbeidsperioden skal følges nøye av både arbeidsgiver og utdanningsinstitusjon, for å sørge for at de ønskede læringsmålene nås og at læringsmålene er reflektert i studentens arbeid.

Det gis ikke formell akkreditering for studenter og heller ikke skattemessige insentiv for bedrifter for internship-programmer. Flere arbeidsgivere foretrekker likevel denne modellen, og bruker den bevisst i bedriftens rekrutteringsstrategi. Gjennom et internship kan arbeidsgivere bli godt kjent med kandidatene, og enkelte bedrifter har profesjonalisert egne internship-program og bruker disse som den primære metoden for rekruttering av nyutdannede studenter. På lik linje med co-op programmene kan slike internships øke relevansen på utdanningen.

Deltakelse fra internasjonale studenter til internship-stillinger oppfattes som mer utfordrende, spesielt for organisasjoner hvor internships brukes som en rekrutteringsstrategi for fremtidig fast ansettelse. Canadas strategiske satsing på rekruttering av internasjonale studenter til fremtidig arbeidsliv bør midlertidig påvirke utviklingen. Rekruttering av internasjonal arbeidskraft gjennom studentmobilitet er likevel betydelig, og om lag en tredel av de internasjonale studentene i Canada blir værende i landet for å arbeide etter endte studier.

University of Saskatchewan

I Master of Northern Governance and Development Program, som er en fellesgrad etablert mellom University of Saskatchewan og UiT Norges arktiske universitet, er internship organisert som et «obligatorisk kurs». Hensikten med internship i dette programmet er å tilby studenten en mulighet til å gjennomføre et forskningsprosjekt i lokale organisasjoner, bedrifter eller myndigheter. Målet med internship er at studenten skal jobbe med anvendt forskning relevant for fagfeltet, samtidig som ferdigheter, selvtillit og kapasitet knyttet til forskning og evaluering utvikles.

¹¹ <http://www.engr.mun.ca/news.php?id=3378>

Studentene skal gjennomføre forskningsprosjekt innenfor et av de følgende områdene: Governance; innovasjon og entreprenørskap; ressursutvikling og forvaltning av miljø; kapasitetsbygging og helse; og sosial utvikling.

Internship-perioden inneholder oppstart med informasjonsmøte og inngåelse av en forskningskontrakt mellom student og bedrift, jevnlig kommunikasjon og møter mellom studenter og veiledere, prosjektrapport godkjent av veiledere fra bedriften og utdanningsinstitusjonen, samt en presentasjon av forskningsprosjektet.

Entreprenørskap

Entreprenørskap er også en av Canadas hovedprioriteringer, og et viktig motiv for både investeringer i utdanningssektoren og internasjonalisering. Kanadiske høyere utdanningsinstitusjoner vektlegger i økende grad entreprenørskap, og i en undersøkelse utført av Innovation, Science and Economic Development Canada¹², svarte 98 prosent av 68 høyere utdanningsinstitusjoner at de tilbyr minst én bachelorgrad innen entreprenørskap.

University of Waterloo: Enterprise co-op (E co-op)

«Morgendagens arbeidsmarked kjenner vi ikke», er et utsagn som i økende grad er med å forme nye utdanninger. University of Waterloo har bygget videre på denne erfaringen og etablert et program for «morgendagens arbeidsmarked» kalt Enterprise co-op (E co-op) for studenter innen entreprenørskap. Under «E co-op» kan studentene starte sin egen bedrift samtidig som de får studiepoeng gjennom co-op programmet.

Etter endt utdanning kan co-op studentene fortsette gründerskapet, begynne et nytt eller bruke sin «E-co-op» bakgrunn i konkurransen på det åpne arbeidsmarkedet. «E co-op» er ment å utvikle bransjekunnskap og selvstendighet, evner som kan overføres til andre deler av næringslivet.¹³

4.2 Networks of Centres of Excellence (NCE)

For å styrke kanadiske bedrifters internasjonale vekstpotensial og konkuranseevne har landets myndigheter bygd opp en læringsmodell som knytter undervisning og forskning ved universitetene opp mot behov i industrien. NCE-programmet finansieres og ledes av føderale myndigheter gjennom de tre forskningsrådene. NCE-modellen skal samle geografisk spredte universiteter og offentlige og private forskningssentre for å fremme kunnskapsbasert innovasjon. Siden oppstarten i 1989 har NCE-programmet vært med å utdanne 48.000 kandidater, samt skapt 147 spin-off bedrifter og 1332 start-up selskaper. Programmet støtter akademisk-ledede prosjekter innen naturvitenskap, teknologi, samfunnsvitenskap og helse, med fokus på nettverk og partnerskap med det private næringsliv, offentlig sektor eller NGOer.

NCE-ordningen Industrial Research and Development Internship (IRDI) har utdanning og arbeidslivbasert læring som hovedaktivitet. IRDI dekker stipender og administrasjonskostnader for forskning og teknologi-relaterte internship i det private næringslivet. Samtidig som bedriftene er

¹² <https://www.canada.ca/en/innovation-science-economic-development.html>

¹³ <https://uwaterloo.ca/co-operative-education/writing-memory>

vertskap for studenter med spesialiserte ferdigheter og høy forskningskunnskap, skal NCE IRDI øke oppmerksomheten rundt innovasjon og vekst for kanadiske bedrifter ved å gi grunnlag for nye arbeidsplasser, økt produksjon og mer tid brukt på FoU-aktiviteter.

NCE for Mathematics of Information Technology and Complex Systems (Mitacs) utviklet i 2003 en organisasjon for administrasjon av internship-program. Mitacs administrerer i dag en rekke internshipordninger hvor de samarbeider med 58 kanadiske universiteter og mer enn 1700 bedrifter. De største programmene er Mitacs Accelerate, for studenter ved kanadiske institusjoner, og Mitacs Globalink, som tildeler stipender til forskningsbaserte internships internasjonalt eller i Canada for internasjonale studenter. SIU inngikk i 2016 en avtale med Mitacs som åpner for forskningsopphold i Norge eller Canada for master- og ph.d-studenter gjennom Mitacs Globalink. I Canada er internasjonal rekruttering ansett som strategisk viktig for økt produksjon og konkurransedyktighet, og en tilsvarende innstilling vil også være positivt for norsk utdanning og næringsliv.

4.3 Muligheter for norsk-kanadisk samarbeid

I 2014 endret kanadiske myndigheter reglene for internasjonale studenter, slik at de kan få en begrenset arbeidstillatelse. I de nye retningslinjene er det blant annet inkludert egne retningslinjer for utenlandske studenter som ønsker å jobbe i co-op- eller internship-stillinger.

Internasjonale studenter har også mulighet for lønnet arbeid ved siden av studiene i Canada, inntil 20 timer i uken. Norske studenter som ønsker å arbeide må søke om oppholdstillatelse for dette, selv om det ellers ikke er påkrevd for utveksling under 6 måneder. Studenter kan også bli i Canada og arbeide inntil tre år etter en fullført grad.

For studenter som ønsker å finne andre muligheter til erfaringsbasert læring enn det som blir tilbudt ved utdanningsinstitusjonene, har det de siste årene sprunget opp en rekke kommersielle aktører som tilbyr muligheter, spesielt knyttet til internasjonale internships. Disse organisasjonene selger gjerne en pakke, hvor studenten betaler en bestemt sum mot at organisasjonen bistår med å finne arbeidsgiver, tilbyr bosted, forsikring, arbeidstillatelse, visum og oppfølging og lignende i forbindelse med arbeidsoppholdet. Kvaliteten på organisasjonene og tilbudet varierer, og SIU anbefaler å foreta grundige undersøkelser av ulike alternativer før man benytter dem.

Gjennom samarbeid med kanadiske institusjoner kan norske institusjoner lære mer om og prøve ut ulike former for erfaringsbasert læring. Ved å sende norske studenter til Canada eller motta kanadiske studenter til Norge, kan institusjonene benytte seg av rammeverket som er utarbeidet av den kanadiske institusjonen. Samarbeid fordrer også at institusjonene finner løsninger på utfordringer knyttet til blant annet lønn, studiepoeng og semester-fleksibilitet her hjemme.

5 Internasjonalt samarbeid

5.1 Nasjonale prioriteringer for internasjonalt utdanningssamarbeid

Fraværet av sentral styring har ført til at Canada relativt sent har etablert en nasjonal strategi for internasjonalisering av utdanning og forskning. De seneste årene har imidlertid flere strategier og initiativer kommet fra både utdanningsministrenes felles organ (CMEC) og Global Affairs Canada.

Driverne for internasjonaliseringspolitikken er i stor grad økonomiske, med hovedvekt på vekst og rekruttering av arbeidskraft. I 2012 la internasjonale studenter igjen om lag 8,4 milliarder kanadiske dollar i skolepenger, husleie, mat og andre utgifter, og bidro til anslagsvis 86 000 arbeidsplasser i Canada. Kanadiske myndigheters *Global Markets Action Plan*¹⁴ fra 2013 lister internasjonal utdanning som en av 22 prioriterte sektorer hvor Canada har et sterkt konkurransemessig fortrinn.

I 2014 lanserte den kanadiske regjeringen en strategi for internasjonal utdanning.¹⁵ Strategien tar sikte på å doble antall internasjonale studenter til 450 000 studenter og forskere innen 2022. Regjeringen anslår at en slik økning vil kunne bidra med 10 milliarder dollar til Canadas økonomi hvert år, samt skape ytterligere 86 000 nye arbeidsplasser. Satsingen på internasjonale studenter skal ikke gå ut over den nasjonale rekrutteringen.

Gjennom strategien bevilger kanadiske myndigheter fem millioner dollar årlig fra 2014 til 2022 for å profilere Canada internasjonalt, gjennom merkevarebygging og markedsføring innen prioriterte områder. Den nye strategien er tett knyttet opp til *Global Markets Action Plan*, som fokuserer på Canadas viktigste eksisterende og fremtidige handels- og businesspartnere. Strategien legger derfor særlig vekt på BRIKS-landene¹⁶, Nord-Afrika og Vietnam, samtidig som eksisterende markeder i Europa og Nord-Amerika skal vedlikeholdes.

I 2015 var det om lag 354 000 internasjonale studenter i Canada, noe som tilsvarer en økning på hele 92 prosent siden 2008. Målene for økt rekruttering i strategien går ut på å fortsette denne utviklingen og gjøre rekrutteringen mer strategisk.

Canadas «International Education Strategy» tar ikke bare sikte på å få inn et høyt antall internasjonale studenter, men verdsetter også den kompetansen studentene bringer med seg. En del av tiltakene i strategien skal bidra til å gjøre det enklere for internasjonale studenter å jobbe i Canada under og etter studiene gjennom forenklede visumprosedyrer. Fra og med juni 2014 har det som nevnt vært mulig for en student å jobbe inntil 20 timer i uken uten arbeidsvisum.

Strategien omtaler også ønsket om økt mobilitet av kanadiske studenter til utlandet, men det er ikke oppført måltall eller konkrete virkemidler for dette. Kanadiske studenter oppmuntres imidlertid til å ta deler eller hele utdanningen sin i utlandet. Det er også et mål i strategien å forbedre forskningssamarbeid med universiteter og forskningsinstitusjoner over hele verden. En rapport fra november 2017, «Global Education for Canadians»¹⁷ påpeker at Canada risikerer å bli hengende etter dersom ikke flere kanadiske studenter tar del i den globale kunnskapsutviklingen ved å reise utenlands.

¹⁴ Government of Canada's Global Markets Action Plan. <http://www.international.gc.ca/global-markets-marches-mondiaux/plan.aspx>

¹⁵ Canada's International Education Strategy, 2014 <http://international.gc.ca/global-markets-marches-mondiaux/education/strategy-strategie.aspx?lang=eng>

¹⁶ Brasil, Russland, India, Kina og Sør-Afrika

¹⁷ Global Education for Canadians, 2017: <http://goglobalcanada.ca>

5.2 Status for internasjonalisering

Mobilitet

I 2015/16 var det om lag 1,7 millioner registrerte studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Canada. Av disse var 15 prosent internasjonale studenter.¹⁸ Ifølge undersøkelser fra Universities Canada utgjør internasjonale studenter 11 prosent av fulltidsstudenter på bachelornivå og 28 prosent av studentene på høyere gradsstudier.¹⁹ Dette inkluderer både helgradsstudenter og studenter på utveksling eller andre kortvarige programmer.

Landene som sender flest studenter til Canada, er Kina og India, deretter Frankrike, USA, Sør-Korea og Nigeria. Ifølge mobilitetsdata publisert av Institute for International Education i den årlige *Open Doors*-rapporten er hele 75 prosent av de internasjonale studentene i Canada fra Kina. Det er flest internasjonale studenter i Ontario, British Columbia og Quebec.

Studentmobiliteten fra Canada er langt lavere enn tilstrømmingen til landet. Kanadisk statistikk viser at om lag 10 prosent av studentene på lavere grad studerer i utlandet i løpet av studietiden. Dette til tross for at hele 86 prosent av studentene i CBIEs rapport *A World of Learning* oppgir at de er interesserte i å studere i utlandet. Av de som reiser ut, drar de fleste til USA, Storbritannia, Australia, Frankrike og Irland. Disse fem landene mottar nærmere 85 prosent av kanadiske bachelor studenter i utlandet, hvorav USA tar hele 59 prosent. For høyere grad finnes ikke tilsvarende nasjonal statistikk.

Internasjonale fellesgrader/doble grader

Kanadiske universiteter opplever en økende interesse fra internasjonale partnere for fellesgrader og doble grader, men omfanget er så langt begrenset. I en rapport utarbeidet for the Canadian Association of Graduate Studies i 2012²⁰ svarte 24 av 48 "graduate deans" ved kanadiske universiteter at de har doble eller felles grader med en eller flere internasjonale partnere. Av disse hadde fem felles grader, hvor studenter får ett diplom signert av alle partnerinstitusjonene, mens 21 hadde doble grader, hvor studenten får ett diplom fra hver partner. De fleste av disse avtalene var på mastergradsnivå. Den vanligste formen for gradssamarbeid er imidlertid felles veiledning (cotutelle) av ph.d.-studenter, hvor avtalen tilpasses den enkelte student og graden i mange tilfeller anerkjennes av begge institusjonene. De fleste avtalene om doble og felles grader er inngått med institusjoner i Frankrike, og dette gjelder både i og utenfor Quebec. Tyskland og Kina kommer på andre og tredje plass. Gradene finnes innenfor et vidt spekter av fagområder, men humaniora, naturvitenskap, ingeniørfag og juss topper listen.

Doble grader og fremfor alt fellesgrader er tid- og ressurskrevende samarbeidsformer. Det krever mye å sette opp programmet ved institusjonene, jobbe frem en avtale med partnerinstitusjoner og så få programmet godkjent av provinsmyndighetene, selv om godkjenningsregimene for slike programmer har blitt enklere i flere provinser de siste årene. Utfordringer som må håndteres er blant annet strukturelle ulikheter som semesterlengde og gradsstruktur, og økonomiske spørsmål knyttet til skolepenger og finansiering for studentene som deltar. Det er variasjoner på både institusjons- og provinsnivå for hvilke avtaler ulike universiteter kan inngå.

¹⁸ IIE Open Doors

¹⁹ Internationalization at Canadian universities, Universities Canada 2014

²⁰ Best Practices Regarding International Dual/Double and Joint Degrees.

http://www.cags.ca/documents/publications/best_practices/Best_Practices_Dual_Joint_Degrees.pdf

Programmer som lykkes er ofte basert på langvarig faglig samarbeid, og kjennetegnet av gjensidig tillit, felles gevinst og gjensidige forpliktelser og tydelig kommunikasjon, gjerne anført av en ildsjel ved hver institusjon. Klare retningslinjer og prosedyrer for å sette opp avtaler kan hjelpe programmene til å lykkes, det samme kan et godt samarbeid mellom de faglig ansatte og det administrative støtteapparatet.

6 Utdanningssamarbeid med Norge – status og muligheter

6.1 Status

Forskningssamarbeid

Norges forskningsråd publiserte våren 2014 et «Veikart for Canada», med beskrivelser av eksisterende samarbeid, prioriterte forskningsområder og virkemidler.²¹ Canada er prioritert i Forskningsmeldingen²² og i Forskningsrådets strategi for internasjonalt samarbeid²³, men Norge har ingen bilateral avtale om forskning med Canada, og Forskningsrådet har ingen særlige satsinger i form av økonomiske incentiver.

Norge og Canada har som tidligere omtalt felles forskningsinteresser blant annet innen akvakultur, marin forskning og teknologi, energi og miljø, urfolk og nordområde-/polarstudier. Norsk næringsliv har også interesser i Canada, blant annet innen energisektoren, bioteknologi og marin forskning, og utviklingen i og av Arktis.

Norges forskningsråds «Veikart for samarbeid med Canada» fra 2014 viser til at Canada sammen med USA er tunge kunnskapsnasjoner og viktige samarbeidsland på utdannings- og forskningsområdet for Norge. Canada er prioritert i Forskningsmeldingen og er ett av åtte land utenfor EU som har prioritert i Forskningsrådets strategi for internasjonalt samarbeid. En bibliometrianalyse fra 2013 konkluderer imidlertid med at forskningssamarbeidet mellom Norge og Canada ligger på et lavere nivå enn det burde være, sett ut fra de mange fellestrekkene de to landene har.

Programmer som Horisont 2020, INTPART og de generelle tematiske utlysningene er aktuelle for felles forskningsprosjekter. I tillegg kommer den næringsrettede forskningen, som EUREKA, og prosjekter gjennom de kanadiske forskningsfinansierende institusjonene.

Utdanningssamarbeid

En undersøkelse SIU gjennomførte i 2014, viste at det var utvekslingsavtaler mellom norske institusjoner og om lag 40 ulike utdanningsinstitusjoner i Canada, hvor mange hadde mer enn én norsk partner. De aller fleste av disse var universiteter og noen få var college-institusjoner. Noen norske institusjoner mener å ha tilstrekkelig antall partnere i Canada, mens andre søker flere. Langt de fleste ønsker å øke mobiliteten mellom landene. Canada regnes som både attraktivt, enkelt, og relativt rimelig sammenlignet med for eksempel USA.

SIU har siden oppstarten av Nord-Amerika-programmet i 2008 tildelt midler til rundt 60 prosjekter for samarbeid med kanadiske institusjoner. Canada har en høyere andel av søknadsmassen og

²¹ Veikart Canada. Norges forskningsråd, 2014.

²² Meld. St. 18 (2012-2013) Lange linjer – kunnskap gir muligheter

²³ Internasjonalt samarbeid. Forskningsrådets strategi 2010-2020. Norges forskningsråd, 2011

tildelingene enn størrelsesforholdet i antall universiteter og studenter mellom de to landene omfattet av SIUs Nord-Amerika-program skulle tilsi, og samarbeidet med kanadiske institusjoner holder høy kvalitet.

SIU deltar årlig på årskonferansen til CBIE sammen med norske institusjoner. Interessen for deltakelse er stor, og deltakelsen gir konkrete resultater i form av nye kontakter og oppfølging av eksisterende avtaler. I en undersøkelse utført av SIU i 2016 blant norske institusjoner som har deltatt på CBIE-konferansen svarte 73 prosent av respondentene at deltakelsen hadde ført til økt samarbeid med Canada.

Mobilitet

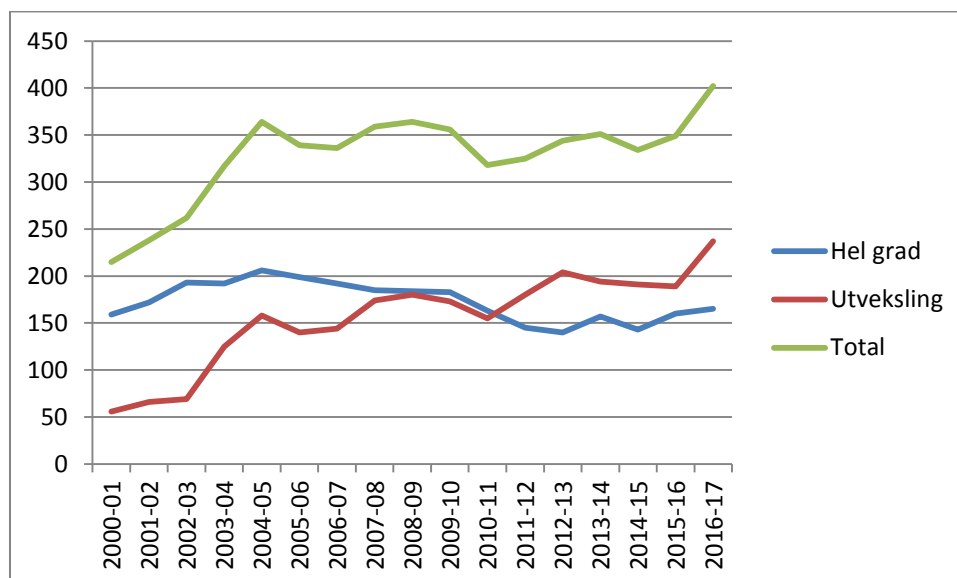
Mobiliteten mellom Norge og Canada er begrenset, men trenden er positiv. Gitt de gode forutsetningene og likhetene i utdanningssystemer, faglige styrker og muligheter for tilgang til gode studentopplevelser, mener SIU at potensialet for økt studentmobilitet er stort.

Norske studenter i Canada

Antallet norske studenter i Canada har økt jevnt siden årtusenskiftet, fra 215 i studieåret 2000/01 til 402 i studieåret 2016/17. Statistikken viser imidlertid at antallet som reiser til Canada for å ta en hel grad har gått noe ned, mens antallet som tar deler av graden ved en kanadisk institusjon har økt.

Av totalt 402 norske studenter i Canada studieåret 2016/17 var 165 helgradsstudenter og 237 utvekslingsstudenter. For gradsstudentene er samfunnsfag, økonomi og administrasjon og realfag de mest populære fagene. Gradsstudentene fordeler seg over 44 ulike institusjoner over hele Canada, og flest er det ved University of British Columbia og University of Toronto. For de utreisende delgradsstudentene er også ingeniørfag med blant de mest populære.

Figur 1: Studenter fra Norge til Canada, 2000-2017, opphold over 3 måneder

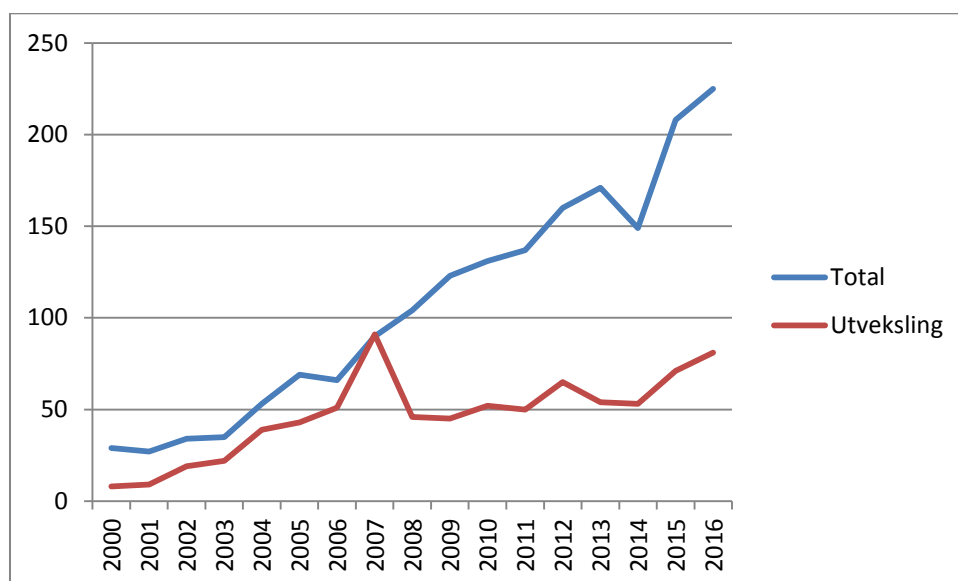
Kilde: Statens lånekasse

Kanadiske studenter i Norge

Antallet kanadiske studenter i Norge har økt jevnt, fra 30 i 2001 til 264 i 2017, men tallene har de siste årene fluktuert noe. Av disse er de aller fleste på bachelornivå, og andelen utvekslingsstudenter ligger på om lag 35 prosent. Det er i stor grad de store universitetene og BI som mottar kanadiske

studenter. De kanadiske studentene fordeler seg relativt jevnt mellom de store fagfeltene økonomi og administrasjon, samfunnsvitenskap, naturvitenskap og teknologi samt humaniora.

Figur 2: Studenter med kanadisk statsborgerskap i Norge, opphold over 3 måneder

Kilde: DBH

Det er forholdsvis enklere å få norske studenter til å reise ut på lengre utvekslingsopphold (ett semester eller mer) til Canada enn det er å få kanadiske studenter til å velge å studere et semester i Norge. Høy grad av tilrettelegging er viktig for å stimulere til økt mobilitet til Norge. Språk er en viktig faktor, og det er avgjørende å nå ut med tilstrekkelig informasjon om studietilbudet på engelsk ved norske institusjoner. God og tilgjengelig informasjon på nettsider som www.studyinnorway.no og institusjonenes egne nettsider er viktig.

I undersøkelser utført av CBIE²⁴ oppgir kanadiske studenter at økonomi er den største hindringen for å reise ut, og dette gjelder både kostnader knyttet direkte til oppholdet i utlandet og bortfall av inntekt i utvekslingsperioden. Andre hindringer for mobilitet er utfordringer knyttet til programstruktur og overføring av studiepoeng, manglende informasjon og støtte fra egen institusjon og faglige veiledere og mer personlige forhold som arbeid, familie og sikkerhet. Ifølge SIUs undersøkelse blant internasjonale studenter i Norge fra 2016²⁵ kommer kanadiske studenter til Norge fordi det er god tilgang på engelskspråklig undervisning, den norske naturen og oppfatningen av Norge som et trygt samfunn. Fravær av skolepenger ser ikke ut til å være avgjørende i beslutningen om å komme til Norge.

Institusjoner som lykkes med mobilitet har gjerne etablerte prosesser for forhåndsgodkjenning av fag eller har identifisert «pakkeløsninger» med fag på engelsk for internasjonale studenter. Gjennom prosjektstøtte i Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika ser vi også at insentiver som reisestøtte og stipend til opphold for studenter har en positiv effekt. I prosjektene er det imidlertid mest vanlig med kortere opphold, som feltkurs, forskningsopphold, sommerskoler og workshops. Dette er en følge av at det er enklere å motivere studentene kortere mobilitetsopphold, samt at programmets fokus på kobling mellom forskning og utdanning anser korte opphold som vel så viktige som

²⁴ CBIE: A World of Learning 2016

²⁵ International Students in Norway 2016 – Perceptions of Norway as a study destination.

semestermobilitet for å bidra til forskningssamarbeidet. Lengre opphold i utlandet har stor verdi, og gir en form for språk- og kulturkunnskap som kortere opphold ikke gir, men kortere opphold organisert gjennom utdanningsprosjekter kan også gi stor faglig gevinst og privilegert tilgang til forskernes nettverk. Det kan dessuten senke terskelen for fremtidige opphold av lenger varighet.

International Experience Canada

Kanadiske myndigheter har avtaler med en rekke land, deriblant Norge, for ungdomsutveksling.²⁶ Intensjonen med avtalen er å fremme nære samarbeidsforbindelser og gjensidig forståelse mellom Canada og Norge gjennom å oppmuntre til utveksling, samarbeid og partnerskap. Det er også et mål å styrke utdanningsinstitusjoners og bedrifters kompetanse og konkurransedyktighet ved å gi unge i de to landene større muligheter til å skaffe seg høyere utdanning, arbeidserfaring eller praksis på en arbeidsplass. Avtalen gjelder unge mellom 18 og 35 år med høyere utdanning som ønsker å skaffe seg ytterligere opplæring gjennom arbeid og/eller ta del av sitt studium ved en institusjon i det andre landet gjennom institusjonsavtaler om studier og praksis.

Avtalen mellom Norge og Canada innebærer at prosedyrer for oppholdstillatelser knyttet til studier og arbeid for unge er enklere og gir mulighet for lengre opphold for jobb eller studier.

6.2 Virkemidler og mulighetsrom

Samarbeidet mellom norske og kanadiske institusjoner er godt, og det er ønske om mer samarbeid fra institusjoner på begge sider. Norske institusjoner har tilgang til ulike virkemidler som støtter samarbeid med Canada, og de åpner på ulike måter for å dra nytte av den tette koblingen mellom utdanning og næringsliv i kanadisk utdanning.

Følgende programmer støtter samarbeid innen høyere utdanning med Canada:

Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika

Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika støtter samarbeid mellom Norge, USA og Canada, for å utvikle sterke, institusjonelt forankrede partnerskap. Sentrale målsettinger er økt samarbeid, økt kobling mellom forskning og utdanning, økt samarbeid med arbeids- og næringsliv og økt studentmobilitet.

Siden 2008 har 169 prosjekter fått nærmere 90 millioner kroner i støtte gjennom Partnerskapsprogrammet for Nord-Amerika. Programmet bidrar til utvikling og gjennomføring av felles utdanningsaktiviteter, som felles kurs, studieprogrammer og grader, utvikling av pensum, sommerskoler, seminarer og workshops. Mobilitet av studenter og ansatte er også en sentral del av programmet.

Programmet lyser ut midler til kort- og langvarige prosjekter jevnlig. Mer informasjon om programmet finnes på SIUs nettsider.

InternAbroad

InternAbroad er et pilotprogram utviklet av SIU og støttet av Innovasjon Norge. Målet med programmet er å øke antall studenter fra Norge som tar studiepoenggivende praksis i utlandet, og

²⁶ <http://www.international.gc.ca/experience/assets/pdfs/agreements-ententes/Canada-Norway-nor.pdf>

norske høyere utdanningsinstitusjoner kan gjennom programmet søke om midler til å etablere strukturer og ordninger for studiepoenggivende praksisopphold i utlandet.

InternAbroad retter seg mot samarbeidslandene Brasil, Canada, Kina, India, Japan, Russland, Sør-Afrika, og USA. Mer informasjon om programmet finnes på SIUs nettsider.

Globalink

SIU inngikk i november 2016 en avtale med den kanadiske organisasjonen Mitacs om et nytt program: Norway-Canada Globalink Partnership Award (Globalink).

Formålet med Globalink er at master- og ph.d.-studenter fra Norge og Canada skal ha mulighet til å ha forskningspraksis i en bedrift i partnerlandet. SIU, Mitacs og prosjektets bedriftspartner bidrar med finansiering.

Gjennom Globalink kan studenter tildeles forskningsstipender på CAD 15 000 for prosjekter på 16-24 uker. Det er studenten som sammen med sin veileder skriver søknaden, i samarbeid med bedriften og en utdanningsinstitusjon i partnerlandet. SIU og Mitacs vil gi veiledning underveis i utviklingen av søknaden. Det er løpende søknadsfrist og det kan tildeles inntil 10 prosjekter for hvert land per år. Utfyllende informasjon og søknadsskjema finnes på nettsidene til SIU og Mitacs.²⁷

INTPART

Gjennom INTPART kan norske utdannings- og forskningsmiljøer tildeles midler for å utvikle varige relasjoner med sterke fagmiljøer i de prioriterte landene Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. Formålet med programmet er å utvikle verdensledende fagmiljøer i Norge gjennom langsiktig internasjonalt samarbeid med fagmiljø som regnes som fremragende i dag, eller som vurderes å ha potensial for å bli verdensledende i fremtiden. Ordningen skal bidra til økt kvalitet og relevans i det faglige samarbeidet gjennom gode koblinger mellom høyere utdanning og forskning samt med og arbeids- og næringsliv, der dette er relevant.

INTPART samadministreres av Norges forskningsråd og SIU. Mer informasjon finnes på Forskningsrådets nettsider.²⁸

Erasmus+

Canada har vært et aktivt og viktig samarbeidsland innenfor EU sine samarbeidsprogrammer når det gjelder både forskning og utdanning, og kanadiske institusjoner deltar for eksempel i en rekke Erasmus Mundus-grader på både master- og doktorgradsnivå. Gjennom Erasmus+ kan norske institusjoner samarbeide med institusjoner fra partnerland som Canada om blant annet studentmobilitet, strategiske partnerskap, kunnskapsallianser og fellesgrader.²⁹

Kanadiske stipender for samarbeid og mobilitet

Global Affairs Canada og andre aktører tilbyr en rekke stipend til forskere og internasjonale studenter. For eksempel er The Vanier Canada Graduate Scholarships for ph.d.-studier og the Banting Post-Doctoral Fellowships for forskere som har fullført en ph.d. eller tilsvarende tilgjengelige for internasjonale studenter.

²⁷ <http://mitacs.ca/en/programs/globalink>

²⁸ <https://www.forskningsradet.no/prognett-internasjonale-stipend/Forside/1224066982961>

²⁹ <https://www.siu.no/Hoeyere-utdanning/Erasmus-i-og-utenfor-Europa>

Global Affairs Canada har en database med oversikt over stipender som er tilgjengelige for internasjonale søkere.³⁰ Tilsvarende finnes det en liste over stipender som er tilgjengelige for kanadiske studenter som ønsker å studere i Norge. De fleste av disse er også på høyere grad, doktorgrad og post-doc.

7 Nettressurser

Council of Ministers of Education, Canada	www.cmec.ca
Canadian Bureau for International Education	www.cbie.ca
Canadian Embassy in Norway	www.canadainternational.gc.ca/norway-norvege/
Den norske ambassaden i Ottawa	www.norway.no/en/canada
EduCanada	www.educanada.ca
Global Affairs Canada	www.international.gc.ca
The Canadian Information Centre for International Credentials	www.cicic.ca
Universities Canada	www.univcan.ca

³⁰ <http://www.scholarships-bourses.gc.ca/scholarships-bourses/index.aspx>